

Saha Notu: İsrail'in Lübnan Saldırıları

7 Ekim'de gerçekleşen Aksa Tufanı operasyonu sonrasında İsrail'in Gazze'de devam eden saldırılar bir katliama dönüşmüştür. ABD ve diğer Batılı ülkelerinin askeri ve siyasi desteğini alan işgal rejimi İsrail 2. Dünya savaşından sonra en büyük katliamlarından birini gerçekleştirmektedir. Bir yıl boyunca Gazze'yi tamamen yıkan İsrail, Gazze direnişini kırmayı başaramamıştır. İsrail Gazze'ye askeri yığınağını sürdürürken diğer yandan Lübnan'ı da sürekli olarak gündeminde tutmuştur. İsrail mevcut uluslararası kaos durumunu ve ABD'nin sağladığı siyasi ve diplomatik desteği fırsat bilerek düşman gördüğü Hizbullah'ın gücünü kırmak için önemli bir fırsat görmektedir.

İsrail bu süreçte Beyrut'tun güneyinde Şiiilerin güçlü olduğu Dahiye dâhil pek çok defa Güney Lübnan'a saldırmıştır. Hizbullah bu saldırıları kendine dönük bir tehdit olarak kabul etse de mütekabiliyet hakkını kullanmaktan sürekli kaçındığı söylenebilir. Örgüt, dozajı daha düşük olacak şekilde cevaplar vermeyi tercih etmiştir. 17 Eylül'deki saldırıda İsrail istihbaratı Hizbullah'a gidecek olan çağrı cihazlarına sızmayı başarmıştır. Akabinde 5000 cihazı eş zamanlı olarak patlatmıştır. Bu saldırıda 37 kişi hayatına kaybederken 4000 kişi de yaralanmıştır. Ancak Hizbullah bu saldırıya da cevap verememiştir veya daha geniş bir savaşa dâhil olmamak için cevap vermemiştir. Bu ağır kayıplar sonrası İsrail 23 Eylül'de daha yıkıcı hava operasyonları başlatmıştır. İsrail Lübnan'a yüzlerce hava saldırısında bulunarak Hizbullah'ı hedef almıştır. Ancak bu saldırılarda hayatını kaybeden pek çok sivil bulunmaktadır. Öte yandan İsrail için bu saldırı önemli bir stratejik zafer olarak kabul edilmektedir. Verdiği zarara bakıldığında bu saldırı İsrail'in Lübnan'a yönelik 2006 savaşından sonra gerçekleştirdiği en kapsamlı saldırı olmuştur.

İsrail'in, Lübnan'ın güneyini neredeyse tamamen savunmasız hale getirdiği düşünülmektedir. Bölge Lübnan hükümeti tarafından muhtemelen savaş bölgesi ilan edilecektir. İsrail, sadece Güney değil Sayda, Sur, Nebatiyye, Bekaa Vadisi ve Beyrut'u da vurmaktadır. Kuzey ve Cebeli Lübnan'da şimdilik herhangi bir saldırı bulunmamaktadır. Ancak özellikle Bekaa vadisinin yakınında bulunan bazı yerler hedef alınıyor.

Yapılan son operasyonlarda Hizbullah pek çok üst düzey komutanını kaybetmiştir. Bu durum komuta kademesinde geçici de olsa bir kriz hali oluşturmaktadır. Nitekim İsrail bu kriz durumunu fırsat görerek değerlendirecektir. İsrail istihbaratının Hizbullah'a yönelik bu denli geniş saldırılar yapması ve Hizbullah'ın ilk nesil üst düzey komutanlarının tamamını hedef alınırken örgüt lideri Hasan Nasrallah'ın neden hedef alınmadığı sorusu gündeme gelmektedir. Nitekim Filistin'in çıkarlarından ziyade İran'ın bölgedeki çıkarlarını öncelendiği değerlendirilmektedir. İsrail, Nasrallah'ı bilerek hedef almadan onun örgütün başında kalmasını istediği senaryosu dillendirilmektedir. Zira Nasrallah askeri bir kişiliğinden ziyade siyasi yönü ağır basan ve hesapsız İsrail'e saldırabilecek birisi olmadığı değerlendirilmektedir. Nasrallah, Yahya Sinvar gibi muharip bir lider değil ve İsrail'in onu uzun dönemdir tanıdığı bir düşman konumundadır. Öngörülebilir ve tahmin edilebilen bir örgüt lideridir.

Lübnan Halkın İsrail Saldırılarına Bakışı ve Hizbullah Algısı

Lübnan'ın etnik grupları ve dini cemaatlerin Hizbullah'a bakışı değişmektedir. Bu bakış açısında ve algının oluşmasında Lübnan'ın yaşamış olduğu ekonomik krizin yanı sıra Hizbullah'ın daha önce Suriye'deki katliamlarda oynadığı rolünün etkisi de büyüktür.

Maruniler başta olmak üzere Hristiyanlar savaşa dâhil olmayı kesinlikle reddetmektedir. Yaşananların Lübnan'ın çıkarına olmadığı, bu savaşın kendi savaşları olmadığı gerekçesiyle Hizbullah ile bir olmaya karşı durmaktadırlar.

Sünniler büyük oranda ülkeyi savaşa sokacak gelişmelerden uzak kalınması gerektiğini ifade etmektedirler. Sünni grupların ekseriyeti Hamas'ın Gazze'deki direnişi ile Hizbullah'ın mücadelesini kesin bir şekilde ayırarak Hamas'a tam destek verilirken, Hizbullah'a yönelik ciddi şüpheleri bulunmaktadır. Sünnilerin gözünde Hizbullah'ın Gazze ve Filistin söylemleri daha çok propaganda olarak algılanmaktadır.

Bunda Refik Hariri suikastı, Hizbullah'ın Sünnilere yönelik yaklaşımı ve Suriye'deki müdahalesi gibi hatıraların hala canlı olmasının etkisi vardır.. Sadece Trablus'ta bazı Sünni çevreler İsrail'e karşı direnişte Hizbullah'ın yanında olmak gerektiğini savunmaktadır.

Diğer yandan kimi Şiiler düzenleri ve siyasi kazanımları bozulacağı endişesiyle savaşı istemiyorlar. Ancak Şii halkı direnişin sürekliliği için de Hizbullah'ı desteklenmekten vazgeçmeyecekleri ifade edilmektedir. Nihayetinde Lübnan'daki hava o ki Lübnan halkının çoğu savaştan uzak durmak istemektedir. Halkın girmiş olduğu ekonomik sıkıntı, enerji kesintisi, işsizlik, hayat pahalılığı ve iç çekişmeler gibi unsurlar halkın direnme arzusunu zayıflatmıştır. Hizbullah'ın İsrail saldırılarına cevap vermesin önünde Hizbullah'ın da savaş istemediği bir gerçek olarak gözler önündedir.

Diğer yandan İsrail'in son istihbarat operasyonları ve hava saldırılarından sonra Hizbullah bir panik içinde olduğu gözlemlenmektedir. Hizbullah, Lübnan'da herkese potansiyel düşman olarak bakmaktadır İçişleri bakanlığı yabancı basının ajanlık endişesiyle basın kartlarına müdahale gündeme gelmektedir.

Hizbullah, İsrail'in son saldırı ve operasyonlarının ardından halkın gözünden düştüğü için itibar kaybına uğramış durumda. Hizbullah sarsıcı darbeler aldığı için halkın gözünde tartışılır noktaya gelmiştir. 'Hizbullah'ın manevra alanı kalmadı' 'Hizbullah'ın boğazı sıkıştırılmış durumunda' ki yorumlar Lübnan'da kulaktan kulağa fısıldanan söylemler.

Burada ayrıca Lübnan ordusunun tutumu ilişkin de bir not da düşmek gerekir. Lübnan ordusu tıpkı Lübnan'ın sahip olduğu çok mezhepçi bir yapıya sahip yekpare olmayan bir oluşumdur. Bir ihtilaf söz konusu olduğunda askerler kendi mezhebindeki liderlere bağlılık göstermektedir. Olası bir kriz anında 80 bin askerlik ordunun birliği çabucak dağılıcağından dolayı tarafsız kalmak tek seçenek olarak değerlendirilmektedir. Bunun için ordu bu çatışmadan uzak durarak meseleye milli bir mesele olarak bakmamaktadır.

Diğer yandan Lübnan'da önemli bir hayal kırıklığı İran'a karşı olduğu gözlemlenmektedir. Zira İsrail'in saldırılarına karşı İran'ın cevabı oldukça sönük kalmıştır. Lübnan Şiileri ve diğer Lübnanlılar İran'a karşı öfkeli. İran sahneden çekildi, sahayı terk etti, vaatleri boş algısı yaygınlık kazanmıştır. İran'ın suskunluğu bölgede Hizbullah'ı yeterince desteklemediğine dair bir algı oluşmuştur. Sahadaki kaynakların İran'ın son dönemde kendi derdine düştüğü, Kudüs, Gazze, Beyrut'u bırakalım fikri önplana çıktığı ifade edilmektedir. Lübnan'daki kaynaklar ayrıca İran'ın ciddi bir iç kriz içinde olduğu ve her an orada da sosyal patlama yaşanabileceği düşünülmektedir.

İsrail Lübnan'a Kara Operasyon Yapar Mı?

Lübnan sokaklarında İsrail'in hava operasyonlarına devam edeceği algısı yaygındır Ancak bu bir kara operasyona dönüşeceği beklentisi düşüktür. Bunun ilk sebebi zaten yapılan son operasyon ile İsrail Hizbullah'ın belini kırdığını düşünmektedir. Halkın gözünde Hizbullah'ın da Lübnan'ı koruyamayacağı algısını oluşturmuştur. İkinci olarak Netanyahu'nun olası bir kara operasyonu emri vermesinin ordu saflarında fazla zayıflık ile sonuçlanacağı algısı hakimdir. Böyle bir durumda İsrail kamuoyunda ciddi tartışmalara neden olacaktır. Şimdilik İsrail'in bir kara operasyonu yapamamanın önemli bir nedeni de İran'ın Hizbullah'a lojistik hattının kesmemesidir. İran Suriye üzerinden Hizbullah'ı desteklemeye devam edeceği ve gerekli malzemeleri sağlayabileceği için İsrail bir kara savaşa girmeyecektir. Eğer İran-Lübnan arasındaki tedarik zinciri kesilirse o zaman İsrail Lübnan'a daha geniş bir kara operasyonu yapabilir.

Bununla birlikte Lübnanlı bazı kesimler ise İsrail'in Lübnan'a kara operasyonu yapma ihtimali üzerine durmaktadır. Bu durumda İsrail'in kendi sınırlarından 7 -10 km. arası bir tampon alan oluşturmak istediği düşünülmektedir.

İnsani Durum ve İhtiyaçlar

İsrail'in bu müdahalesinden en çok sivillerin etkilendiği aşıkardır Lübnan nüfusu yaklaşık olarak 5.5 milyondur. Savaşın bu şekilde devam etmesi ve yayılması durumda ülke nüfusunun en az yarısının iltica edeceği düşünölmektedir. 7 Ekim'den bu yana güney Lübnan'dan 100 bin kişi göç etmiş durumda. Son saldırıları ile birlikte göç hızlandı. Şimdilik kriz çoğunlukla iç göçle kalacak gibi gözükmektedir. Lübnanlılar ilk aşamada Şuf'a ve Kuzey Lübnan'a doğru geçmektedirler. İnsanların göç için buraları tercih etmesinin en büyük sebebi Şuf için Velid Canbolat'ın kuvvetli duruşuyla halka çağırısı ve Kuzeye doğru gidildikçe henüz bir sorun yaşanmamasıdır. Ancak savaşın sürmesi veya yayılması durumunda halk ülkeyi terk etmek zorunda kalacaktır.

Hristiyan halkı özellikle Marunilerin çoğunun çifte vatandaşlığı bulunmaktadır. Yine zengin ailelerin de yurt dışında vatandaşlıkları veya yatırımları olduğundan dolayı onların da çıkışları kolay olacaktır. Hristiyan nüfusun tahliyesi için Güney Kıbrıs yönetimine yönlendirilecektir. Bu kişilerin Fransa başta olmak üzere Avrupa ve Amerika'ya gidecekleri düşünölmüyor. Ancak Beyrut hava limanına zarar verilmesi ihtimali de mevcuttur. Bu durumda karadan ve denizden tahliyeler gündeme gelecektir. Karadan gidilecek tek yer Suriye'dir. Ancak Suriye'nin durumu da parlak değildir. Rejimle sorunu olmayan Suriyeliler ve Şii halk dışında pek kimsenin Suriye'yi tercih etmeyeceği anlaşılıyor. Denizden gidilebilecek en yakın seçenekler arasında Kıbrıs adasıdır. Güney Şii'lerin bazı zenginleri de Sünniler'in yaşadığı Kuzey Lübnan'da daha önce mülk edinip bir tür hazırlık yaptığı anlaşılıyor.

Lübnan'daki süreç bir insani krize doğru evrilmektedir. Bu süreçte insani yardım kurumlarına önemli görevler düşmektedir. Bunların başında zaten Lübnan'ın tedarik konusunda sık sık sorun yaşadığı her türlü ilaç ve enerji üretimi için yakıt gelmektedir. Bu iki hayati ihtiyacın yanısıra gıda malzemeleri de önemli diğer bir ihtiyaç olacaktır. Sivillere dönük hava saldırılarının artması durumunda arama kurtarma ekiplerine de ihtiyaç duyulacaktır. Bunun için sivil toplum her türlü senaryoya hazırlıklı olmak zorundadır.